

Поняття та місце правових позицій у структурі актів Конституційного Суду України

Автор: Худик А. М.

Організація: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Видання: Конституціоналіст · 2009

Дата публікації: 2021-01-25

Постійна адреса:

<https://constitutionalist.com.ua/poniattia-ta-mistse-pravovykh-pozytsij-u-strukturi-aktiv-konstytutsijnoho-sudu-ukrainy/>

Відомості про автора

Худик А. М.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Анотація

ЧЕРНІВЕЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Рік заснування 1996 Випуск 489 Правознавство Збірник наукових праць Чернівці "Рута"

УДК 342.511

© 2009 р. А.М. Худик Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці

ПОНЯТТЯ ТА МІСЦЕ ПРАВОВИХ ПОЗИЦІЙ У СТРУКТУРІ

АКТІВ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

В даній статті аналізується природа правових позицій Конституційного Суду України, дається власне авторське визначення цього поняття. Детальна увага приділяється аналізу наукових підходів до розуміння даного правового феномену. Дається розмежування понять "правова позиція" і "система аргументів". Досліджується місце правових позицій в структурі актів (рішень, висновків, ухвал) Конституційного Суду України. Аналізується вплив правових позицій на процес конституціоналізації правового регулювання публічних фінансів.

Постановка проблеми. Процес всеохоплюючого реформування не міг не зачепити правову систему України. Вона інтенсивно збагачується новими інститутами, категоріями, поняттями. До числа абсолютно нових належить поняття "правова позиція" Конституційного Суду України (далі КС України).

Саме поняття "правова позиція" не зустрічається ні в Конституції України (далі КУ) [1], ні в Законі України "Про Конституційний Суд України" [5]. Однак воно все частіше застосовується самим КС України в його рішеннях та висновках у контексті посилань на правові позиції, викладені ним раніше [3], що свідчить про їх наступність і універсальність. Відсутність визначення терміна "правова позиція" на законодавчому рівні зумовлює об'єктивну потребу в дослідженні цього правового феномену на доктринальному рівні.

Ступінь наукової розробки. Дослідженню проблеми поняття "правова позиція" та їх місця у структурі актів КС присвячено ряд праць російських конституціоналістів. Особливо варто відзначити праці Лазарева Л. В., Гаджієва Г. А., Пепеляєва С. Г., Вітрука Н. В., Захарова В. В., Терюкова Е. Ю., Кряжкова В. А., Кряжкової О. Н., Кажлаєва С. А., Алпатової К. А., Лагушкіна А. В., Романова О. В. та інших. Серед українських вчених, які мають праці з дослідження правових позицій КС, можна назвати Селіванова А. О., Портнова А. В., Тесленко М. В., Христову Г. О. та інших.

Мета. Автор ставить перед собою мету дослідити поняття правових позицій, визначити їх місце у структурі актів КС України.

Виклад основного матеріалу. Відсутність

законодавчого визначення терміна “правова позиція” викликала суперечки щодо розуміння цього правового феномену серед науковців та практиків. Так, з початку активної дискусії про поняття “правова позиція” КС погляди вчених змінювалися. Первісно конституціоналісти схилилися до визначення даного юридичного феномену як системи висновків і аргументів, виявлених у ході розгляду КС конкретної справи по окремій проблемі, яка має всезагальний та обов’язковий характер [14, с. 177]; як інтерпретацію конституційно-правових принципів і норм, яка міститься в підсумковому рішенні КС, яка становить систему правових аргументів, які лежать в основі рішення КС [19, с. 9].

Однак у подальшому окремі автори переглянули свої погляди. Так, Л. В. Лазарєв, визнаючи у своїх ранніх працях правові позиції лише результатом аргументів, у подальшому почав розмежовувати ці два феномени: “правові аргументи, докази на користь прийнятого рішення КС це ще не є правова позиція, хоча вона формується із них, вони лежать в її основі. Щоправда, нерідко правова позиція формулюється не прямо, а імпліцитно виражена в правових аргументах” [20, с. 26].

Отже, правова позиція є “вторинною” до системи доказів і аргументів [18, с. 36]. Висловлена позиція виглядає переконливо. Адже в широкому розумінні до системи аргументів, що лягли в основу прийнятого рішення КС України, можна віднести сукупність конституційних норм, міжнародно-правових документів та інших нормативно-правових актів, конституційних принципів, доктрин, інших елементів правової системи, роз’яснень, які стосуються даної справи та призводять до формування правової позиції з конкретного питання. Не виключається також можливість використання в “нових” рішеннях КС України вже виражених правових позицій за умови їх використання в якості додаткових аргументів на користь нового самостійного

рішення. Тому правову позицію не можна ототожнювати з системою аргументів, що лягли в основу підсумкового рішення КС України. У вітчизняній правовій науці пропонується розглядати поняття “правова позиція” у широкому та вузькому значеннях [24, с. 16]. У вузькому значенні правові позиції визначаються як частини на рішення КС - фрагменти його мотивувальної частини [10, с. 56], особлива частина акта органу Науковий вісник Чернівецького університету. 2009. Випуск 489. Правознавство.37

А.М. Худик конституційного правосуддя [27, с. 151]. У широкому ж значенні правова позиція визначається як відношення суду, яке закріплене у його рішенні, до конкретних правових проблем; результатом аналізу аргументів і висновків КС, який утворює інтелектуально-юридичний зміст судового рішення, виникає в результаті тлумачення конституційних норм і норм галузевого законодавства [7, с. 7]. Або ж як колегіальне рішення КС, що виражає його розуміння конкретних положень Конституції в процесі зіставлення із правовою нормою, що перевіряє, з метою усунення невизначеностей, що виникли в ініціаторів звернення [21, с. 58].

Така пропозиція Портнова А. В. щодо розгляду поняття “правова позиція” у двох значеннях, на нашу думку, недостатньо обґрунтовано, виважено і не має достатніх наукових підстав. Адже автор пропонує розмежовувати широке та вузьке розуміння залежно від базової ознаки, яка була покладена в основу самого визначення. Такою ознакою, як видається, при вузькому розумінні є місце правової позиції в акті органу конституційного контролю; при широкому ж розумінні - правова сутність даного поняття. Тоді як традиційно в юридичній науці підставою для розгляду поняття в широкому та вузькому значенні є сутність і обсяг змісту самого поняття [8; 23, с.27].

У юридичній науці пропонується також виділяти два підходи до розуміння поняття правової позиції [18, с. 25]. Перший підхід, який у “значній мірі відображає суб’єктивну сторону” формування даного правового феномену представлений працями Ніколаєва Е. А., який вважає, що правова позиція - це узгоджений умовивід, який є достатньою основою для прийняття підсумкового рішення [24, с. 17], Кряжкова В. А., де правова позиція визначається як логікоправове (насамперед - конституційне) обґрунтування кінцевого висновку КС, що міститься в резолютивній частині його акта, формулюється у вигляді правових умовиводів, установок, що мають загальнообов’язкове значення [16, с. 109], Терюкова Е. Ю., який вважає, що правова позиція

являє собою “думку, відношення органу конституційного контролю до того чи іншого норми права” [27, с. 114] та ін. Інший підхід, який відображає “зв’язок позиції КС з Конституцією, що характеризує об’єктивну сторону їх змісту”, представлений працями Кряжкової О. Н., яка визначає правові позиції як результат

тлумачення КС Конституції і конституційного змісту нормативно-правових актів, які слугують правовою основою акта КС і носять загальнообов'язковий і стійкий характер [18, с. 11], Романова О. В., який визначає правові позиції як “тлумачення КС якого-небудь явища конституційно-правової дійсності (правового принципу, норми, поняття), наведене при розгляді конкретного питання (справи) і виражене в тексті під

сумкового рішення Суду” [25, с. 85] та ін. На нашу думку, такий поділ розуміння поняття правової позиції на “суб’єктивний” та “об’єктивний” також не є науковим і достатньо обґрунтованим. Оскільки, як видається, вживання авторами так званого “суб’єктивного підходу” термінів “умовивід”, “думка”, “відношення” здійснюється не для того, щоб підкреслити “суб’єктивну сторону” у формуванні правової позиції, а щоб підкреслити їх правову сутність і доктринальний характер. Цими термінами автори намагаються показати результат діяльності суддів КС у процесі тлумачення конституційних норм і конституційного тлумачення положень галузевого законодавства, який, (результат) однак, базується на конкретній правовій основі

(нормах права, принципах, доктринах) і, отримуючи закріплення у певній зовнішній офіційній формі (в даному випадку акті органу конституційного контролю), набуває об’єктивного, офіційного характеру, перетворюється в офіційну доктрину. Всі наведені визначення є “об’єктивними” за своїм змістом.

Існують багато інших визначень даного поняття. На думку багатьох учених найбільш вдале визначення дане російським ученим Вітруком М. В., який під правовою позицією розуміє “результат інтерпретації (тлумачення) Судом духу і букви Конституції та тлумачення ним конституційного змісту (аспектів) положень галузевих (діючих) законів і інших нормативних актів в межах його компетенції, які знімають невизначеність у конкретних конституційно-правових ситуаціях і слугують правовою основою підсумкових рішень Конституційного Суду” [9, с. 95].

Воно повною мірою відображає значення та сутнісні характеристики цього правового феномену в правовій системі Російської Федерації (далі РФ) і повністю узгоджується з компетенцією КС РФ. Для правової ж системи України воно потребує певного уточнення та коригування на компетенцію КС України, якому притаманні, на відміну від КС РФ, повноваження не тільки з офіційного тлумачення КУ, але й законів України, яке “не вписується” в наведений Вітруком М.

В. “результат тлумачення КС духу і букви Конституції та тлумачення ним конституційного змісту (аспектів) положень галузевих (діючих) за 38 Науковий вісник Чернівецького університету. 2009. Випуск 489.

Правознавство.

Поняття та місце правових позицій у структурі актів Конституційного Суду України конів та інших нормативних актів...”. При здійсненні офіційного тлумачення законів України КС України не розкриває їхнього конституційного змісту, самі ж конституційні норми взагалі, як правило, не залучаються до процесу такого тлумачення галузевого законодавства. Так, у Рішенні КС України № 1-рп/2002 від 29 січня 2002 року [6] КС України сформував правову позицію, згідно з якою спеціальне законодавство України про іноземні інвестиції не регулює питання вартісного, митного та податкового законодавства.

Як показує аналіз аргументів, які наводяться в цьому рішенні, а також зміст сформованої правової позиції, остання не розкриває конституційного змісту положень галузевого законодавства, а лише, на підставі системного аналізу положень поточного законодавства, розкриває їх, так би мовити, “галузевий” правовий зміст. Тому під правовими позиціями КС України належить розуміти результат тлумачення КС України духу і букви КУ та законів України, а також тлумачення ним конституційного змісту (сутності) положень галузевих законів та інших нормативно-правових актів в межах його компетенції, що знімають невизначеність у конкретних ситуаціях і виступають правовою основою прийняття актів КС України.

Що ж до сутності правових позицій як правового феномену, то їх дослідження, як видається, необхідно розпочати із дослідження місця правових позицій у структурі актів КС України та їх співвідношення. Як зазначає Кряжкова О. Н. співвідношення понять “правова позиція” КС та “підсумковий акт” КС можна розкрити через зв’язок філософських категорій “зміст” і “форма”. Де підсумковий акт КС є формою, в яку, окрім усіх інших елементів, втілено його правову позицію [18, с. 34].

Підсумкові акти КС характеризуються цілісністю та єдністю змісту, але в той же час мають неоднорідну структуру [13, с. 120]. Як показує аналіз Закону України “Про Конституційний Суд України” (ст. ст. 65, 66) [5],

в ньому можна виділити вступну, описову, мотивувальну та резолютивну частини. Відповідно, з'являється питання: в якій із цих частин може міститися правова позиція?

Спершу розглянемо місце правових позицій у структурі рішень КС України. Аналіз конституційно-правової літератури дає можливість виділити два підходи до визначення місця правових позицій у структурі рішення КС. Так, згідно з першим підходом, який представлений, зокрема, поглядами російських учених Кряжкова В. А. [16, с. 12] та Анішина В. С.

[7, с. 12], правові позиції містяться як у мотивувальній, так і резолютивній частинах рішення КС. Аналогічного погляду дотримується і український конституціоналіст Тесленко М. В, який прямо зазначає, що правові позиції КС України "формулюються в його актах (мотивувальній і резолютивній частинах)" [15, с. 9].

Згідно з другим підходом, правові позиції містяться лише в мотивувальній частині рішення КС. Так, на думку Христової Г. О., "термін "правові позиції" має вживатися для позначення правотлумачних положень, що містяться саме в мотивувальній частині" рішень КС України. Правові позиції не можуть міститися в резолютивній частині, адже тоді нівелюється "поняття правових позицій як окремого юридичного феномену, оскільки в такому розумінні вони збігаються із підсумковими рішеннями КС України" [28, с.

162]. Лазарев Л. В., який також є прихильником даного підходу, зазначаючи, що правові позиції можуть міститися лише в мотивувальній частині, при цьому знову ж таки наголошує на органічному зв'язку підсумкового висновку та правової позиції, адже остання в "концентрованому вигляді, в тій чи іншій формі також одержує вираження в резолютивній частині" [20, с. 65-66].

На нашу думку, правові позиції обов'язково містяться в мотивувальній частині рішення КС України, проте в окремих рішеннях вони можуть міститися і в резолютивній частині. Так, у рішенні КС України щодо конституційності діючих правових актів, правові позиції містяться тільки в мотивувальній частині. І хоча ця правова позиція нерозривно пов'язана з підсумковим висновком [11 с. 85], все ж таки вони відрізняються між собою формою викладу, функціональним спрямуванням і правовими наслідками.

У цих рішеннях співвідношення понять підсумковий висновок і правова позиція може бути проілюстроване за допомогою філософських категорій "загальне" й "спеціальне": висновок КС стоїть суцільно загального питання, поставленого перед КС (конкретного питання конституційності/ не конституційності окремого положення), правова ж позиція спрямована на з'ясування окремого аспекту - конституційного змісту положень нормативно-правових актів [18, с. 31].

Зовсім інша ситуація у рішеннях КС щодо офіційного тлумачення положень КУ та законів України. В них правова позиція міститься як у мотивувальній, так і резолютивній частинах. Метою даного акта є інтерпретація правових норм, з'ясування і роз'яснення її змісту. Відбувається фактично "тлумачення заради тлумачення", або, Науковий вісник Чернівецького університету. 2009. Випуск 489. Правознавство.39

А.М. Худик іншими словами, інтерпретаційна діяльність у чистому вигляді. У результаті підсумковий висновок КС з таких справ практично збігається за обсягом з його правовою позицією [18, с. 31], він дублює її (щоправда, інколи у згорненому вигляді).

Дискусійним залишається й питання про те, чи в кожному рішенні КС України міститься самостійна правова позиція. Як показує практика КС України, це не є обов'язковим. Правовою основою для прийняття "нового" рішення може бути вже сформована правова позиція в попередніх рішеннях, а в цьому "новому" рішенні вона лише підтверджується, уточнюється, "поглиблюється". Так, КС України у своєму Рішенні № 6рп/2007 від 9 липня 2007 року [2] сформував правову позицію стосовно правової природи закону про Державний бюджет України, зокрема зазначивши, що він як правовий акт, чітко зумовлений поняттям бюджету, має особливий предмет регулювання, тому цим законом не можуть вноситися зміни, зупинятися дія чинних законів

України, а також установлюватися інше (додаюче) правове регулювання відносин, що є предметом інших законів України". У подальшому КС України в Рішенні № 10-рп/2008 від 22 травня 2008 року [3] "поглибив" зміст даної правової позиції відзначивши, що закон про Державний бюджет України є основним фінансовим документом держави. Через своє спеціальне призначення цей закон не повинен регулювати відносини в інших сферах суспільного життя. Він не може вносити зміни до інших законів, зупиняти їх дію чи скасовувати

їх, оскільки з об'єктивних причин це створює протиріччя у законодавстві, і як наслідок, - скасування й обмеження прав і свобод людини та громадянина.

До підсумкових актів КС України, окрім рішень, відносяться висновки, які також містять правові позиції, про що свідчать не тільки теоретичні розробки вчених-конституціоналістів [26, с. 6], але й практика діяльності КС України.

Місце правових позицій у структурі висновку КС України таке ж, як і у структурі рішення КС України щодо конституційності нормативноправових актів (вона міститься лише в мотивувальній частині цього акту). При цьому зазначимо, що далеко не кожен висновок КС України містить правові позиції. Про наявність правової позиції можна говорити лише тоді, коли КС України розглядаючи конкретний законопроект про внесення змін до КУ на предмет відповідності його ст. ст. 157 і 158 КУ, не просто стверджує про те, що запропоновані зміни до КУ "не передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина" та "не спрямовані на ліквідацію незалежності чи на порушення територіальної цілісності України", або ж лише

посилається на конкретну конституційну норму, якій не відповідає законопроект, а здійснює тлумачення відповідної конституційної норми, розкриває її зміст. Так, у висновку КС України № 2-в/99 від 2 червня 1999 року [4] КС України сформував правову позицію, згідно з якою, однією з найважливіших умов визначеності відносин між громадянином і державою, гарантією закріпленого у статті 21 КУ принципу непорушності прав і свобод людини є стабільність КУ, яка, крім інших чинників, у великій мірі визначається правовим змістом Основного Закону. Наявність у Конституції України надто деталізованих положень, містить який у поточному законодавстві, породжує тиме необхідність частого внесення змін до неї, що негативно позначатиметься на стабільності

Основного Закону. І хоча ці положення висловлювалися стосовно закріплення на конституційному рівні положень про вік, з якого громадянин має право на соціальне забезпечення, на нашу думку, вона (правова позиція) в повній мірі стосується і конституціоналізації правового регулювання публічних фінансів (у частині доповнення конституційного тексту надто детальними фінансово-правовими положеннями).

У науці конституційного права окремі науковці [18, с. 106-124; 20, с. 12; 13, с. 131-132] виділяють особливий різновид правових позицій "правові позиції процесуального характеру" ("процесуальні правові позиції"). Вони стосуються тлумачення норм з питань діяльності КС, у тому числі, щодо підвідомчості справ КС, допустимості звернення в КС та інших питань конституційного судочинства [18, с. 106; 13, с. 131].

Конституціоналісти пов'язують даний вид правових позицій із зовнішньою формою їх виразу (видом правового акту їх втілення). Так, Гаджиев Г. А. дотримується думки, що такі правові позиції можуть міститися тільки у "відказних" ухвалях КС [12, с. 85]. Кряжков В. А. говорить про те, що матеріальні правові позиції містяться у підсумкових актах КС, а процесуальні - в ухвалях КС [17, с. 106].

Ці правові позиції істотно відрізняються від матеріальних правових позицій. Процесуальні правові позиції не відповідають ряду юридичних ознак матеріальних правових позицій, не мають належного впливу на правову систему України та не здійснюють конституціоналізацію правового регулювання суспільних відносин, і публічних фінансів зокрема. Вони слугують з 40 Науковий вісник Чернівецького університету. 2009. Випуск 489. Правознавство.

Поняття та місце правових позицій у структурі актів Конституційного Суду України всім іншої меті. Про це свідчить таке: по-перше, вони не володіють загальнообов'язковістю [13, с. 132], оскільки законодавством вона не передбачена для даного виду актів [5]; по-друге, КС не "зв'язаний" процесуальними правовими позиціями, які були висловлені ним у попередніх ухвалях при розгляді аналогічної справи [10, с. 59]; потретє, вони стосуються тлумачення лише статті 150 КУ та положень Закону України "Про Конституційний Суд України" стосовно підвідомчості та допустимості розгляду справ КС в судовому засіданні. Процесуальні правові позиції мають зовсім іншу юридичну природу [25, с. 86].

Висновки. Отже, правова позиція - це

результат тлумачення КС України духу і букви КУ та законів України, а також тлумачення ним конституційного змісту (сутності) положень галузевих законів та інших нормативно-правових актів в межах його компетенції,

що знімають невизначеність у конкретних ситуаціях і виступають правовою основою прийняття актів КС України.

Правові позиції можуть міститися у рішеннях, висновках та ухвалях КС України. У рішеннях щодо офіційного тлумачення КУ та законів України правові позиції містяться в мотивувальній та додатково дублюються в резолютивній частині; у рішеннях щодо відповідності нормативно-правового акта КУ та висновках КС України - тільки в мотивувальній частині. Процесуальні правові позиції можуть міститися в мотивувальній частині процесуальної ухвали КС України. Правові позиції щодо офіційного тлумачення законів України та процесуальні правові позиції не забезпечують конституціоналізації правового регулювання публічних фінансів.

Список літератури

1. Конституція України (із змінами і доп.).

- К.: Атіка, 2006. - 64 с.

2. Рішення Конституційного Суду України

№ 6-рп/2007 від 9 липня 2007 року у справі про соціальні гарантії громадян // Офіційний вісник України від 27.07.2007 р., № 52.

3. Рішення Конституційного Суду України

№ 10-рп/2008 від 22 травня 2008 року у справі щодо предмета та змісту закону про Державний бюджет України // Офіційний вісник України від 06.06.2008 р., № 38.

4. Висновок Конституційного Суду України

№ 2-в/99 від 2 червня 1999 року у справі про внесення змін до статті 46 Конституції України // Офіційний вісник України від 02.07.1999 - 1999 р., № 24.

5. Закони України “Про Конституційного

Суду України” // Урядовий кур’єр від 22.10.1996 р.

6. Рішення КС України № 1-рп/2002 від 29

січня 2002 року у справі про оподаткування підприємств з іноземними інвестиціями // Вісник Конституційного Суду України - 2002 р., № 1.

7. Анишина В. Правовые позиции Конститу-

ционного Суда России // Российская юстиция.

2000. N 7.

8. Великий тлумачний словник сучасної

української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бурич. - К.: Ірпінськ: Перун, 2003. - 1440 с.

9. Витрук Н.В. Правовые позиции Кон-

ституционного Суда Российской Федерации: понятие, природа, юридическая сила и значение // Конституционное право: Восточно-европейское обозрение, 1999, №3, с. 95-102.

10. Гаджиев Г. А., Пепеляев С. Г. Предпри

ниматель - налогоплательщик - государство. Правовые позиции Конституционного суда Российской Федерации: Учебное пособие. - М. : ФБК-Пресс, 1998. - 592 с.

11. Гаджиев Г.А. Правовые позиции Кон

ституционного Суда Российской Федерации // Северо-Кавказский юридический вестник. 1997. № 3.

12. Гаджиев Г.А. Правовые позиции Кон

ституционного Суда Российской Федерации как источник конституционного права // Конституционное право: восточноевропейское обозрение. 1999. № 3.

13. Захаров В.В. Решения Конституционно

го Суда РФ в системе источников российского права. Монография. - М.: Юрлитинформ, 2005. с. 248

14. Конституционный судебный процесс

Учебник для вузов / Авт. кол.: А. П. Воробьев, Н. А. Жилин, А. Н. Кокотов и др.; Под ред. М. С. Славина. - М.: Норма, 2003. - 416 с.

15. Конституційна юрисдикція в Україні

Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.02 / М.В. Тесленко; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. - К., 2000. - с. 17.

16. Кряжков В. А. Конституционное право

судие в субъектах Российской Федерации (правовые основы и практика). - М.: Формула права, 1999. - 768 с.

17. Кряжков В. А., Лазарев Л. В. Конститу

ционная юстиция в Российской Федерации. - М.: Бек, 1998. - 462 с.

18. Кряжкова О. Н. Правовые позиции

конституционного суда Российской Федерации: Науковий вісник Чернівецького університету. 2009. Випуск 489. Правознавство. 41

А.М. Худик вопросы теории и практики: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. - М.: РГБ. - 215 с.

19. Лазарев Л.В. Конституционный Суд

России и развитие конституционного права // Журнал российского права. 1997. № 11. С.3-13.

20. Лазарев Л.В. Правовые позиции Кон

ституционного Суда России. - М.: Городец; Формула права, 2003. 21. Лучин В.О., Моисеенко М.Г. Формирование правовых позиций Конституционного суда Российской Федерации по проблемам конституционного права // Теоретические проблемы российского конституционализма. - М., 2000.

22. Николаев Е.А. Правовые позиции Кон

ституционного Суда Российской Федерации: определение, юридическая природа, имплементация в правовую систему // Право и политика. 2002. № 3.

23. Общее административное право: учеб

ник / под ред. Ю. Н. Стариков. - Воронеж: Издво Воронеж, гос. ун-та, 2007. - 848 с. 24. Правове регулювання конституційного судочинства в Україні: доктрина, суб'єкти і форми конституційного судочинства, створення нових процесуальних інститутів: монографія / Портнов А.В. - К.: Логос, 2008. - 202 с.

25. Романова О.В. К вопросу о понятии и

правовой природе правовых позиций Конституционного Суда РФ // Государство и право. 2001.

№ 7. С. 84-87.

26. Селіванов А. О. Верховенство права в

конституційному правосудді: Аналіз конституц. Юрисдикції. - К.; Х. : Акад. прав. наук України, 2006. - с. 400.

27. Терюкова Е. Ю. Правовые акты в про

цессе осуществления конституционного правосудия: Дис.канд. юрид. наук. М., 1999. - 179 с. 28. Христова Ганна Олександрівна. Юридична природа актів Конституційного Суду України: дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. - Х., 2004.

Стаття надійшла до редколегії 11 березня 2009 року. Рекомендована до опублікування у «Віснику» членом редколегії А.З. Георгіцєю. А.М. Khudyk Concept and place of legal positions in the structure of acts of Constitutional Court of Ukraine Summary Nature of legal positions of Constitutional Court of Ukraine is analyzed in this article, author determination of this concept is given. The detailed attention is spared to the analysis of the scientific approaches to understanding of this legal phenomenon. Differentiating of concepts "legal position" and "system of arguments" is given. The place of legal positions is investigated in the structure of acts (decisions,

conclusions, decrees) of Constitutional Court of Ukraine. Analyzed poured in legal positions on the process

of constitutionalization of the legal adjusting of public finances. А.Н. Худык Понятие и место правовых позиций в структуре актов Конституционного Суда Украины Аннотация В данной статье анализируется природа правовых позиций Конституционного Суда Украины, дается собственное авторское определение этого понятия. Детальное внимание отводится анализу научных подходов к пониманию данного правового феномена. Дается разграничение понятий "правовая позиция" и "система аргументов". Исследуется место правовых позиций в структуре актов (решений, выводов, постановлений) Конституционного Суда Украины. Анализируется влияние правовых позиций на процесс конституционализации правового регулирования публичных финансов.

42 Науковий вісник Чернівецького університету. 2009. Випуск 489. Правознавство.

Файли матеріалу

[Оригінальний файл автора](#)